

of Ministers of Ukraine. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “About the creation of the National Council on the issues of safe life of the population”. N. p., 15 Sept. 1993. Web. 10 Oct. 2018. <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/733-93-%D0%BF>>

15. Romin, A.V. Innovative Technologies of Public Administration by Higher Educational Institution in the SES System of the Ukrainian “Innovatsiyni tekhnolohiyi derzhavnoho upravlinnya vyshchym navchalnym zakladom u systemi DSNS Ukrayiny”. *State and regions. Series: Public Administration* 3 (2013): 26 – 30. Print.

16. Sadkovy, V.P. *State Administration in the field of formation of educational standards for the training of specialists in civil protection of Ukraine [Derzhavne upravlinnya v sferi formuvannya osvitykh standartiv pidhotovky fakhivtsiv tsyvil'noho zakhystu Ukrayiny]*. Kharkiv: «Miska drukarnya», 2013. Print.

17. Terentieva, A.V. *Emergency Management [Upravlinnya nadzvychaynyymi sytuatsiyamy]*. Kyiv: Dr. Media, 2009. Print.

18. *The Ministry of the Temporary Occupied Territories presented the Standard for the Study of the Risks of Dangers from Mining and Explosive Remnants of War [U Ministerstvi tymchasovo okupovanykh terytoriy prezentuvaly Standart navchannya ryzykam nebezpek vid min ta vybukhonebezpechnykh zalyshkiv viyny]*. Web. 24 Nov. 2018. < www.kmu.gov.ua/ua/news/v-mtot-prezentuvali-standart-navchannya-rizikam-nebezpek-vid-min-ta-vibuhonebezpechnih-zalishkiv-vijni >

19. Yurchenko, V.O. "Problems and perspectives of training specialists in civil protection issues “Problemy ta perspektyvy pidhotovky fakhivtsiv z pytan tsyvilnoho zakhystu.” *Scientific herald of the flight academy. Series: Pedagogical Sciences* 1 (2017): 396 – 401. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.3234426

УДК 351:355.02(477)

Кравчук О. В., докторант, ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків

Kravchuk O., PhD in Law Sciences, Associate Professor of Criminal Law and Process Department, Khmelnytsky University of Management and Law, Kharkiv

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ
У ПРОЦЕСАХ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКСПЕРТНО-
КРИМІНАЛІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ**

**THE FEATURES OF USE OF CRIMINALIST TECHNIQUE IN
PROCESSES OF PUBLIC ADMINISTRATION BY EXPERT AND
CRIMINALIST ACTIVITY**

В роботі досліджено особливості застосування криміналістичної техніки у процесах державного управління експертно-криміналістичною діяльністю. Зокрема, охарактеризовано історичні передумови виникнення та розвитку криміналістичної техніки. Виділено спільні риси криміналістичної техніки та судової експертизи. Здійснено класифікацію методів криміналістичної техніки в експертно-криміналістичній діяльності.

Ключові слова: *криміналістична техніка, державне управління, експертно-криміналістична діяльність, судова експертиза, криміналістика.*

The features of use of criminalist technique in processes of public administration by expert and criminalist activity are investigated in article. In particular, the historical prerequisites of appearance and development of criminalist technique are characterized. The common features of criminalist technique and judicial examination are marked out. The classification of methods of criminalist technique in expert and criminalist activity is carried out.

Keywords: *criminalist technique, public administration, expert and criminalist activity, judicial examination, criminalistics.*

Постановка проблеми. Техніко-криміналістичні методи і засоби (криміналістична техніка) широко використовуються при здійсненні різних слідчих дій (огляду місця злочину, обшуку, слідчого експерименту тощо), а також оперативно-розшукових заходів. Їх застосування значно підвищує ефективність розкриття і розслідування злочинів. Протягом останнього часу звертається особлива увага на можливості техніко-криміналістичних методів і засобів у збиранні і дослідженні не тільки криміналістично значимої інформації, що матеріально відображається, а й у виробленій інформації. На думку ряду вчених-криміналістів, це одне з найважливіших напрямків розширення та зміцнення доказової бази у державному управлінні експертно-криміналістичною діяльністю. Все вищезазначене обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання застосування різнохарактерних експертно-криміналістичних методів досліджувалися численними вченими і практиками, зокрема, такими, як В. В. Крилов [2] І. Ф. Крилов [3], А. П. Шеремет [4] та ін.

Проте питання результативності застосування криміналістичної техніки в експертно-криміналістичній діяльності у межах відповідних процесів державного управління все ще потребує подальшого опрацювання.

Формулювання цілей статті. Приймаючи до уваги наведене вище, метою статті є особливості застосування криміналістичної техніки у процесах державного управління експертно-криміналістичною діяльністю.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

– дослідити історичні передумови виникнення та розвитку криміналістичної техніки;

– виділити спільні риси криміналістичної техніки та судової експертизи;

– здійснити класифікацію методів криміналістичної техніки в експертно-криміналістичній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Що стосується поняття криміналістичної техніки, то воно, як і сам предмет криміналістики, його система, інші методологічно найважливіші поняття і категорії, на різних етапах розвитку державного управління експертно-криміналістичною діяльністю визначалося по різному. Воно формувалося історично і зазнавало змін під впливом зміни уявлень про сам предмет криміналістики. У найперших роботах з криміналістики, виданих на початку ХХ століття, під криміналістичною технікою розумілася вся криміналістика, й її іноді називали карною технікою [2; 4].

Нині, незважаючи на велику кількість наукових праць з питання, що досліджується, все ще недостатньо зрозуміло, які конкретно технічні засоби можуть бути віднесені до цього розділу криміналістики. Тому, конкретизуючи поняття криміналістичної техніки, деякі вчені відносять до неї фактично всі методи і засоби, що застосовуються з метою попередження, розкриття та розслідування злочинів, а також засоби і методи криміналістичних експертних досліджень. Відповідно, було сформульовано визначення криміналістичної техніки як науково виробленої системи «технічних засобів і методів, створених на основі узагальнення слідчої, судової й експертної практики, а також активного застосування досягнень природних і технічних наук, та призначених для фіксації матеріальної обстановки при огляді місць подій, проведенні інших слідчих дій, збиранні речових доказів, їх слідчому огляді та попередньому дослідженні, в кримінальній реєстрації, при розшуку і затриманні злочинців, а також в процесі криміналістичної експертизи з метою попередження, попереднього розслідування злочинів і правильного вирішення кримінальних справ у суді. У цьому надмірно детальному і тому громіздкому визначенні криміналістичної техніки зроблена цілком певна спроба розглядати її як сукупність не тільки приладів, апаратури, інструментів, пристосувань, матеріалів, а й методів (способів, прийомів, методик), що застосовуються в криміналістичних цілях [1; 3].

У міру розвитку криміналістична техніка забезпечувала все більші можливості в роботі по збиранню різноманітних слідів злочину, і, відповідно, криміналістичної та інших судових експертиз. Можна навести безліч прикладів результативності таких зв'язків криміналістичної техніки і криміналістичної експертизи, але тільки не ті з них, які проявляються як закономірність.

Криміналістична техніка і судова експертиза, єдині:

1) за кінцевою метою практичної реалізації їх можливостей – застосування спеціальних знань для забезпечення розкриття та розслідування злочинів;

2) за джерелами формування їх знань, методичних основ та інструментарію – досягнення природничих, технічних і гуманітарних наук;

3) з правових основ реалізації їх можливостей, закладених в кримінально-процесуальному законодавстві [2; 3].

Ефективність судової експертизи в розкритті та розслідуванні злочинів переважно знаходиться в безпосередній залежності від результативності застосування криміналістичної техніки з метою збирання слідів злочинів у процесі огляду місць подій і проведення інших слідчих дій. Визначити криміналістичну техніку у вузькому сенсі неможливо без встановлення найближчих цілей і матеріальних об'єктів, на які спрямовано використання технічних методів і засобів криміналістики. Саме такий підхід до вирішення зазначеного питання поклали в основу своїх суджень деякі вчені, сформувавши перш вихідні посилання, які повинні бути враховані при конструюванні визначення криміналістичної техніки. До таких вихідних посилань він відносить такі.

1. Криміналістична техніка – невід'ємна частина криміналістичної науки.

2. Зміст криміналістичної техніки складають наукові положення криміналістики й інших наук (переважно природних і технічних), досягнення яких по суті є фундаментом для вдосконалення криміналістичних методів і засобів.

3. Предметний зміст криміналістичної техніки складають технічні засоби, прийоми і методи, різні за своєю природою, але єдині за цілями формування та застосування.

4. Метою розробки і застосування техніко-криміналістичних засобів, прийомів і методів є встановлення істини в судочинстві (кримінальному, цивільному і арбітражному процесах) в передбачених законом формах.

5. Сучасні уявлення про зміст криміналістичної науки не ставлять під сумнів органічну приналежність до неї криміналістичної техніки: вона була, є і буде її складовою частиною, нерозривно пов'язаною як із загальною теорією криміналістики, так і з криміналістичною тактикою і криміналістичною методикою. Єдності всіх частин криміналістики сприяє і зміна поглядів на природу цієї науки.

6. Погляд на криміналістику як на синтетичну, інтегральну область знань сприяє розумінню її єдності: втрачає сенс поділу техніки й інших її розділів на складові їх знання, затверджується невід'ємна приналежність техніки до системи криміналістичних знань.

7. У зв'язку з цим змінюється і зміст криміналістичної техніки, причому всіх її складових: наукових положень, а також техніко-криміналістичних методів і засобів. Наукові положення криміналістичної техніки поповнюються за рахунок даних, що не тільки традиційно використовуються криміналістикою, а й сучасних, що формують галузі знань, таких як кібернетика, електроніка, інформатика. Ці нові для криміналістики дані стають базою розробки та нових техніко-криміналістичних методів і засобів [1; 4].

Практично всі галузеві види криміналістичної техніки базуються в своєму розвитку на досягнення інших природних, технічних і гуманітарних наук, що робить очевидною їх синтетичну, інтегральну природу. У всіх випадках має місце використання технічних засобів:

- розроблених в інших галузях науки і техніки без їх конструктивних змін;
- розроблених в інших галузях науки і техніки і конструктивно та функціонально пристосованих до вирішення галузевих завдань;
- розроблених безпосередньо у відповідній галузі знань – криміналістиці.

Наведена класифікація криміналістичної техніки вказує на джерела її формування, але не відображає зміст і специфіку результатів цього процесу.

Висновки. У цілому, проведення даного дослідження уможливило отримання таких результатів.

1. Досліджено історичні передумови виникнення та розвитку криміналістичної техніки. Підкреслено, що історичні передумови виникнення та розвитку криміналістичної техніки уможливили отримання такого її визначення: було сформульовано визначення криміналістичної техніки як науково виробленої системи «технічних засобів і методів, створених на основі узагальнення слідчої, судової й експертної практики, а також активного застосування досягнень природних і технічних наук, та призначених для фіксації матеріальної обстановки при огляді місць подій, проведенні інших слідчих дій, збиранні речових доказів, їх слідчому огляді та попередньому дослідженні, в кримінальній реєстрації, при розшуку і затриманні злочинців, а також в процесі криміналістичної експертизи з метою попередження, попереднього розслідування злочинів і правильного вирішення кримінальних справ у суді.

2. Виділено спільні риси криміналістичної техніки та судової експертизи: застосування спеціальних знань для забезпечення розкриття та розслідування злочинів; досягнення природничих, технічних і гуманітарних наук; правові основи реалізації їх можливостей, закладених в кримінально-процесуальному законодавстві.

3. Здійснено класифікацію методів криміналістичної техніки в експертно-криміналістичній діяльності: розроблені в інших галузях науки і техніки без їх конструктивних змін; розроблені в інших галузях науки і техніки і конструктивно та функціонально пристосованих до вирішення галузевих завдань та розроблені безпосередньо у відповідній галузі знань – криміналістиці.

Список використаних джерел:

1. Егоров Н. Н. Криминалистика : учебник / Н. Н. Егоров, Е. П. Ищенко. – Владивосток : Изд-во ТГЭУ, 2010. – 256 с.

2. Крылов В. Современная криминалистика. Правовая информатика и кибернетика / В. Крылов ; науч. ред. : Н. Лопашенко. – М : ЛексЭст, 2007. – 288 с.

3. Крылов И. Ф. Криминалистика: Учебник / И. Ф. Крылов, А. И. Бастрыкин. –М. : Дело, 2007. – 934 с.

4. Шеремет А. П. Криміналістика : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / А.П. Шеремет. – Чернівці : Наші книги, 2008. – 440 с.

References:

1. Egorov, H. H. and Ishchenko, E. P. *Criminalistics [Kriminalistika]*. Vladivostok : TGEU publishing house. 2010. Print.

2. Krylov, V. and Lopashenko, N. *Modern criminalistics. Legal informatics and cybernetics [Sovremennaia kriminalistika. Pravovaia informatika i kibernetika]*. Moscow : LexEst. 2007.

3. Krylov, I. F. and Bastrykin, A. I. *Criminalistics [Kriminalistika]*. Moscow : Business. 2007. Print.

4. Sheremet, A. P. *Criminalistics [Kriminalistika]*. Chernivci : Nashi kny`gy`. 2008. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.3233440

УДК 351.74:341.9

*Шведун В. О., д.держ.упр., проф., ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків,
Надьон О. В., к.ю.н., ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків*

*Shvedun V., Dr. Of Sciences in Public Administration, Full Professor, Head of the Management Department, Educational, Scientific and Production Center, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv,
Nadyon O., PhD in Law sciences, Lecturer of the Management Department, Educational, Scientific and Production Center, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv*

ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ

THE STATE SYSTEM OF CYBER SECURITY ENSURING: THE FEATURES OF FORMATION AND INTRODUCTION

У статті здійснено дослідження особливостей формування та впровадження державної системи забезпечення кібербезпеки. Зокрема, визначено функції державного забезпечення кібербезпеки; виокремлено напрями функціонування державної системи моніторингу кіберпростору; виділено складові комплексної державної системи захисту інформації.

Ключові слова: державна система; кібербезпека; кіберпростір; захист інформації; підсистема захисту.